

نسخه سی هربرده ۱۰ غرود سرد .
سنه لکی پوسته ایله ۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار) .

آونه و اعلان ایشلری ایچین آنقره مرکزیه
ویا استانبول شعبه سنه مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آنقره مرکزیدر .

حیات

حیات، دائماً حیات... دنیا، دایم حیات قاتالم! ...
- نیجه -

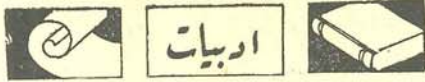
مدیری : محمد امین
آنقره ده استانبول جاده سنده آنقره
اداره خانه : معارف امینلکی یاننده کی دایره

استانبول بوروسی :
استانبولده ، باب عالی جاده سنده رسلی پرشنبه
اداره : مائوسی داخنده کی دایره
تلفون : ۳۶۰۷

۱ نیچی جلد

آنقره ، ۲ کانون اول ، ۱۹۲۶

صافی : ۱



سليجو قبير دورنده آناتولي شاعري

خواجه دهاني

۱ § جري ۱۱۱۹ ده استساخ ايداش بر نسنخي « ملت كتيخانه سي » نده وديگر يكي بر نسنخي ده دارالفنون كتيخانه سنده ۱۴۱۰ نومروده مفيد بولونان توركيه منشور بر « قارامان » تاريخي واردركه ، « شكاري شهنامه سي » ناميله معروفدر . اترك باش طرفلر نده و برلين معلوماته كوره ، سليجوق حكامداري « سلطان علاء الدين كيقباد » - « فردوسي » نك « شهنامه » سنه نظيره اولوق اوزره - فارسي بر سليجوق شهنامه سي ترجميني « دهاني » ادلي بر شاعره امر اتمش ؛ مؤخرآده « قارامان اوغللري » ندن « علاء الدين بك » [۷۹۳-۷۰۷] ، بوني تقليداً ، « يارجاني » مخلصي بر شاعره عين طرز و ماهيته بر « قارامان شهنامه سي » تنظيم اينديرمش . ايسته « شكاري » ، فارسي اولديني جهته شهرت بولمايوب رغبتدن دوشن بو اثرى توركيه به ترجمه اتمشدر . بو « سليجوق » و « قارامان » شهنامه لرينك تاريخ اعتباريله اهميتلري بك صريح ايسهده ، مع الاسف ، بو اثرلر بزه قدر كهمه مشدر . يالكز ، بوتفصيلاندن ، سليجوق قبير دورنده « دهاني » مخلصي بر شاعرك موجوديتي اوكره نيورز .

۲ § ايلك تذكره لرده و تراجم كتابلر نده هيچ اسمنه تصادف ايديله ين بوشاعر مجا كيمدر و توركيه شعرلرده بزمش ميديز ؛ بزه كوره ، « جامع النظائر » ده و خصوصي كتيخانه نرده موجود ۸-۹ نجى عصر مجري شاعرلرينك اثرلرني محتوي - بر ۴۰ وعده ده توركيه ايكي غزله تصادف اينديكيز « دهاني » ، « سليجوق شهنامه سي » ني يازمش اولان ذاتدر . « شيخ اوغلو » نك « كترالكبراء » نام ائرنده « تفصيلات ايچون » ايلك متصوفلر ك كتابيات قسمنه مراجعت [اونك] « نم اول هامي دولت كه بو آشيانه كلمم » مصراعني نقل ايدركن قويديني « مرحوم خواجه دهاني بويورور » قيدندن ، اونك ۸۰۳ دن اول تومش ومع مافيه شهرتي حالا اونوتولامش بر شاعر اولديني آكلاشيلور .

۳ § « كترالكبراء » دن استدلال ايديلن نتيجه ايله شكاري ترجمه سنده كي معلوماني بر بريله مزج ايدنجيه ، شو نتيجه چقار : سليجوق شهنامه سي صاحبي ايله توركيه شعرلك صاحبي « خواجه دهاني » ني عين شخص اولارق قبول ايديه بيلمك ايچون ، سليجوق شهنامه سنك « برنجي علاء الدين كيقباد » طرفندن دكل آنجاق « اوچنجي علاء الدين » [۶۹۷-۷۰۷] طرفندن يازديرلديني قبول اتمك لازمدر . چونكه « دهاني » نك آلمزده موجود اثرلرني ، لسان اعتباريله بوندن داها اسكي بر زمانه ارجاع بر آرز مشكلجه در . اساساً تاريخي دليللرده بوني مؤيد بولونيور :

دولتك واسع حدودي ايچنده بوغولان فرد ، نره به رباط نفس ايده جكني ، كنديسي نيه فدا ايده جكني صرخ صورتده بيله ميور ، و ضعفنك ، وجداني آزه ن بوتون آغرلني قورقوو دهشت ايچنده حس ايديبور : ايسته اخلاق بحرانك سبيلري بونلردر . بو قوللني ، انساني ظلمتلر ايچنده شاشيرتان بومفكوره اوچاغني بيكيدن نصل طوتوشديرملي ؛ انسانك وجوديني ايصيته جق ، كوزلرني بارلا نه جق اولان بوسونمش آله وي نصل جانلنديرملي ؟

اوله مزه قايانه رق ، كتيخانه نك سكوتني ايچنده بيكيدن فلسفي بر اخلاق نظريه سي وجوده كتيرمك وبويكي نظريه به كوره انسانلره وعظ ونصيحت ايتك ، بو بحرانه بر چاره اولاماز . سوز ، وعظ ، نصيحت آنجق ديكه ليرنك قلمبنده كي درين حسله تطابق ايدرسه بر تأثير اجرا ايديه بيلير . بونك ايچون ، بشرتك تاريخنده دائماً مفكوره به قيمت ويرمش اولان شيك نهلديغي ، دني مفكوره نك قدرت وقوتلري نره دن كلديكي اوزون و صبرلي مساعي ايله آرامق لازمدر . بو مفكوره علمي ، ياواش ياواش وجود بولديجه ، كچيرديكيز بحرانلره مؤثر علاجلر بولونديني ده كورور . لهجك ، و آنجق اوزماندر كه انسانلره ، قلبلرينك بودرين شبيه و سكوتني ايچنده بگله دكلري مؤثر لسان ايله خطاب ايديله بيله جكدر .

مقصدمز ، اجتماعي تجليلر بو ساحه ده صرف ايتدكلري غيرتك و واصل اولدقلري نتيجه لرك نهلديغي كونسترمكدر . وديسه بايرزكه ، اجتماعي اتدن آله جق درس ، نهايت الامر ، بر اميد درسيدر . خلاصه ، بودورده كورديكيز بحرانلر ، صوك عصر آدمالرينك علم ايله مفكوره بي تاليف اتمكه هنوز موفق اولامالردن نشأت ايدر . عصري ملتلر ، مثبت دوشونجه دن ، بردنره قويو ماديتپرستلگه كچديرلره شمدى ، وجدانلردن بلكه بر آرز تدبير سزجه طرد ايديلن مفكوره نك بيكيدن نصل بولونه جفتي بيله ميورلر . بزه بو يولر ، كوستره جك اك امين رهبر اجتماعيات در . معنوي مفكوره ايله علمي دوشونجه بي تاليف چاره سني آنجق اجتماعياتك تدقيقاتي سايه سنده بوله بيليرز .

دارالفنون اجتماعيات مدرسي
نجم الرميه صادره

بوتون اجتماعي صنفلرده عيني دكلدر ؛ يعني اوده بالذات معنوك قيمتله تابعدر . بر عمله نك بودجه سنده مسكنه تخصيص ايديلن باره ، اورته حالي بر آدمك بودجه سنه نسبتله چوق آزرر ، حالبوكه غدايه آيريلان مبلغ اوندن چوق دهافضله در . اقتصاديات ، اجتماعيات علمنك بر قسمتي تشكيل ايدر ؛ تاريخي ماديه جيلك ، قيمت و وسعتي تشميل ايديله ميه جك بر اصلور . آشاغيده كي تصحيحه لر بونده كوستره جكدر . فقط مقصدمز بوندن عبارت دكلدر . بوتون ملكتلرده ، بوتون اجتماعي محيطلرده بر اخلاق بحرانندن بحث ايدلديكي ايشيديورز . فردى وجدانلرده موجوديتدن شكيات ايديلن بو اخلاق بحرانى ، دولتله قدر سرايت ايدن بر بحران برده موقراسي بحرانى شكياتي ده آليور . صوك زمانلرده بو نوع بحرانلر مؤلفاره موضوع اولغه باشلادى . هان هريرده ديني اعتقادلر آزچوق صارصيلمقده ، السهلر انسانلردن كيت كيده اوزاقلاشمقده ، دهاف و غمروسي انسانلر السه لري كنديلردن اوزاقلاشد . يرمقده درلر . بعض مؤلفرك ظن ايتدكلري كي ، انسان كتله لرينك بوديني عقيدله ره ، بو ايمانه رجوع ايديرك غائب اتمش كوروندوكلري مفكوره بي تكرر عيني منبعلردن بوله لرني اميد ايتك ، بر نهرك آتسزين اسقامت و جرياني ده كيشد رهره رك صولرك ، بردنره منبعنه دوغرو آقغه باشلايه جفتي و ساحلر نده ، چوقدن آرقاده براقديني منظره لري تكرر كوره بيله . جكني اميد اتمكه بكنزه ر . عالمه مؤسسسه سي ده عيني صارصينتيلره معروفدر . عالمه رباطله لرينك تقويه سني ، اسكي عالمه مفكوره سنك بيكيدن دوغمه سني اميد اتمك ده بيهوده در . بو كيشف استحصال عصر نده ، اسكي بيله يكمز عالمه شكلي ده زواله محكومدر . چوقولر ، كنج ياشده ، حياتلرني قازانتي ايچون عالمه محيطني ترك ايديرك ، عالمه نوؤ و تأثيرلردن اوزاقلاشمغه مجبوردرلر . عمومي وطن ايده آله ، ملي مفكوره به كلنجه ، ملكتمز ، بو مفكوره نك معظم قدر نندن نهلر بگله بيله جكني ، نه معجزه لر اميد ايديه بيله جكني كافي درجه ده كوسترمشدر . موجوديت و استقلالنك تهلكيه دهوشديكي كورر كورمز ، بوتون اللر برلشور ، و بوتون ابلر ، عيني علوي آهنگ ايچنده هب بر آراده چارپه رق ، عيني هيچانله ، عيني اميدله دولوب طاشيور . فقط صلاحك ساكن و فيضلى سنه لري توالى ايدوب ، هر كس روزمه مشغوليتلرينك باشنه عودت ايدنجيه ، انسانه اويله كليوركه ، معجزه لر ياراتان بو قوتلي مفكوره ، بعضاً قبلر مزدن اوزاقلاشيور ؛ تهلكه و جدال زمانلر نده اوراده طوتوشان مئدس آله وك معاونتندن بزي ياواش ياواش محروم براقيور ! ايماندن صيريلان ، عالمه دن آيرلغه مجبور قالان ،



۲

صبر ابله کوکل درد که درمان ابره اوومه
جان آتمه اووه بیورده جانان ابره اوومه
کوزک صدفتدن تبه دردانه دوکرسن
شول دیشی کهر دودانی مهجان ابره اوومه
کل وصل دیلرسک قوبو فریادی ای بابل
کل غنچه کبی آغری کاستان ابره اوومه
انجلدیسه هجرله قرنجه کبی بیلک
فرقت نیجه بر اوله سلهان ابره اوومه
یمقوب بکی خزنله قاتلان بر ایکی کون
برکون خبر بوسف کنعان ابره اوومه
فریاد وفتان آتمه ای بابل دخی اغزک
یوم غنچه کبی بیته کاستان ابره اوومه
مقصود ائک کم اله دشوار ابریشیر
بیرنمه یقاک ایوکه آسان ابره اوومه
اغیار اندن سکا شول یار ابریش
اشکار اوله برکون بنان ابره اوومه
بو رسمه که دهانی دور شمع کبی زاو
باشدن آیآغه عمرنی پایان ابره اوومه

اجتماعی وادی حیاتره دائر بر ملاحظه :

روهنه سانس و تورکیه

داها اولکی بعضی فرعی و قسعی تشبیلر قاله
آلینمیاجق اولورسه تورکیه نیک عصریله شمک ایچون
جابالامغه باشلاماسی ۱۲۵۵ (۱۸۳۹) دن اعتبار
ایدیلیر . بو جابالایشک ممثلی مصطفی رشید پاشادر .
رشید پاشایی مملکتده عصری بروجیه تأسیسی
ایچون چالیشمايه مجبور ایدن عال ، عثمانی حکومتک
ایچردن کوجه سی و دیشاردن پارچا پارچا دیدیکله نه .
سیدر . مملکتی ایچردن کوچرتن قرون وسطائی
شرق حیاتی ایدی . بو حیات ، عصرلرجه تکاملدن
محروم قالمش ، چورومش بر بعضی دن عبارتدی ؛
دیشاردن دیدیکله یکن ایسه عصرلردن بری تجدیدن
تجدده قوشان آوروپا ایدی .

انقلابچیلری اورتابه چیقاران ، او انقلابچیلرک
منسوب اولدقلری کتله لریک ، یعنی ملترک اجتماعی
ضرورت واحتیاجلری در : ۱۲۵۵ ده رشید پاشانک
ممثلی اولدینی تورکیه ، کندینی ، ایچنه یوورالاندینی
جهالت ورطه سندن قورتارمق ایستوردی . نه چاره که
بو ایسته یشه نیجه نیجه سنه لر کافی کله دی . چونکه
عصریله شمک ایچون ایسه باشلایشی چوق ناقصدی
وعصریلرک معناسنی تنظیمات سیاستچیلری قاورایاما .
مشلردی داها دوغروسی قاورایاماق ضرورتنده
ایدیل . نیته کیم سیاسی تنظیماتی تعقیب ایدن یکی
ادبیاتدهده عصریلرک لایقوله آکلاشیلمادی و غرب
مقلدی تورک ادبیاتی پک ضعیف بر بنیه ایله پک
آیقیری یولاره صادی .

بوتون یا کلتشقرک ماهیتی تثبیت ایچون آوروپانک
عصریلرک ناصل ونه ماهیتده و قاچ جبهه دن آدم
آندیغنی کوزدن کچرک ایجاب ایتمکده در :
آورپاده عصریلرک ، (رونه سانس) حرکتیه
باشلادی و بو حرکت قرون وسطی بی استخلاف و رفع
ابتدی .

آوروپاده قرون وسطی ذهنیتی خلاصه ایتمک
ایچون (بوتون دوشونوش و کوروش طرز لرینه دین

اولدقجه مشکل شکللری بو درجه موفقیتله قولانمق
بو یوک برشیدر . بوغزلاری مثلا «سلطان ولد» کیکلرله
مقایسه ایدنجیه ، بوتک اهمیتتی داها ای آکلاشیلیر .
صوکرا - « بن اول های دولت که بو آشیانه کلدیم »
مصراعنی محتوی غزل خارج اولمق اوزره - بوغزلرده
کوزه چارپان دیکر مهم بر نقطه ده ، بونلرده تصوف تأثیرینه
هان هیچ تصادف ایدیله مه سیدرکه ، بونقطه نظر دن
« دهانی » بی « لادینی » بر شاعر صایمق هیچ ده
یا کلبش دکلدیر . اوندن اول موجودیتلری و اثرلری
بیلدیکمز آناتولی شاعرلری ، یا خلق ادبیاتک
تأثیراتندن هنوز تمامیه قورتولمامش خلق صوفیلری ،
یا عروض و زنیله اخلاق و صوفیانه اثرلر یازان
درویشلر ، یاخود « صلصال نامه » طرزنده دخی -
قهرمانانه حکایه لر یازان حکایه جیلردی . داها زیاده
خلق کتله سنه خطاب ایدن وصنعت عایه سیله هان
هیچ مقید اولمایان بو آداملر آراسنده « صنعت »
غایه سنی دوشونش ورنک صوفیانه دن عاری عشق
و شراب شعرلری ده یازان « خواجه دهانی » شبهه سز
مهم بر موقع اشغال ایدر . قلاسیق ادبیاتک تاریخنده ،
بو لادینی عشق و شراب شعرلرک آناتولیده داها
اسکی نمونه لرینه ده تصادف ایدیله جکی تخمین ایتمکده بز ؛
لکن شیمی دیه قدر بو وادیده آنزه کچن ایلاک اثرلر
« دهانی » یه عائددر . شهرتک دو قوزنجی عصر
مبادیسنه قدر قوتله کله سی - چونکه « شیخ اوغلو »
اونی و اثرلری شبهه سز پک ای بیلیوردی - « عشق » ،
« جعفری » ، « حلیمی » ، « شیخی » کبی شاعرلرک
او کا نظیره لر یازمه لرلی ، حتی بر اثرینک « جامع النظائر » ه
قدر کیرمک صورتیه اوننجی عصر مبادیسنه قدر
انتقال ایدیه بیله سی ، بو قبتلی شاعرک اولیه پک
چابوق اونوتولمادیغنی کویستره بیلیر .

کویستی زاده محمد فراد

استانبول دوالقنوشنده «تورک ادبیاتی تاریخی» مدوسی

نیل

« دهانی » نیک ایکی غزلی - اسکی املاسی محافظه ایدیه دک -
عیناً نشر ایدیلورز :
بهار ارشدی وقلدی جهانی نورانی
کلوک قمرج ادا اوم کل کاستانی
مجبیا نه سحر (افسون) اوقیب سحر بیلی اوردی
که جنت آدی کل ترله باغ و بیستانی
جمال طلعت لیلی کلام ورد عجب
که آدی شاقق مجنون دواد دستانی
اگر کل اورمدهه بیلک بوداکنه اوق
نچون بولشدی قول قانه شیله بیکنی
قدح اومدهه وساق ندیم وقرشومه کل
حسود کور بن دیسون زی عیش سلطانی
کجرمه فرصتی بوشوک اکب نقشه بکی
که کل بکی کچر اوش نیز عمر دوانی
سچی بوزک قاتیدر بیر یومندین سن ایچ
بو کل مدندهه قارون محتمم قان
چو عمر باقی دکلدیر کل وشرابله خوش
بو باقی عمرکی سورتا که عمردو فانی
نیجه نیجه ندیم و دوست دیدی قری بکی
یازندن ابرو دولشدن بو رسمه دهانی

ایضاحات :

ادالوم : ایدلم - یوراکنه : یوره کنه - بولشدی :
بولاشدی - بکی : کبی - سچی ، سوچو : شراب

« برنجی علاءالدین » اکر بر سلجوقی شهنامه سی
یازدیرمش اولسه یدی ، مثلا « ابن بیی » کبی تاریخی
منبطلرده ، بو حادته ، بو یوک بر احتمالله ، تثبیت ایدیله جکدی .
حالبوکه نه اولیه بر قیده نه ده « خواجه دهانی »
اسمنه تصادف ایدیله مکده در . اساساً « شکاری
ترجمه سی » نه دهه « علاءالدین کیتباده » ک هانکی
علاءالدین اولدی تصریح ایدیله مشدر . « اوچنجی
علاءالدین » ک ، سلجوقی عالمه سنک اوصیراده شدتله
صارصیلمش اولان نفوذ معنویستی تقویه ایچون بویله
بر شهنامه یازدیرمغه تشبیت ایتمه سی ، پک قولای
آکلاشیلاجق بر حادته در .

§ ۴ « دهانی » مخلصنک ، بعضیلرک ظنی وجهله
« دهانی » دکل [مثلا « کوروشی چوما » مجموعه سنده ،
ج ۱ ، ص ۴۱۵] « دهانی » اولدینی ، کرک
« کنز الکبراء » دن ، کرک بالذات کندی غزلرندن
آکلاشیلور . « ابن خلدون » مشهور مقدمه سنده ،
معور و مترقی بو یوک شهرله مخصوص صنعتکارلری
تعداد ایدرکن « دهان » لردن بحث ایتمکده در
[کتاب العبر ، ج ۱ ، ص ۳۳۵ ، فصل ۵ ، ص ۱۷
مقدمه ابن خلدون ترجمه سی ، ج ۲ ، ص ۳۱۶ : طبیح
اطعمه لذیذ و اخراج ادهان طیبه و نسج البسه
فاخره ده ماهر طابخ و دهان و نساجلر ظهور
ایدوب الخ] . حالبوکه ابن خلدون مقدمه سنک
« بارون دوسلان » طرفندن یاپیلان ترجمه سی مناسبتیه
« دوزی » طرفندن « ژورنال آزیاتیک » ه یازیلان
مقاله تنقیدیه ده [آنتنجی سه ری ، ج ۱ ، ص ۵۳ ،
آگستوس - ایلول ۱۸۶۹] بوتک - صاحب افندی
طرفندن ده ترجمه ایدیلکی وجهله - « کوزله قولوی
یاغلی چیقاروب صانان عطریاتی » دکل ، « نقاش »
مناسنه کلدیکی [ادریسی » ده که کلمات فهرستی ،
ص ۳۰۲] ایضاح اولونمکده در [ص ۱۶۱] .
بو ایضاحات ، بزم « خواجه دهانی » نیک مخلص
مسئله سنی ده کافی درجه ده تنویر ایدیه بیلیر .

§ ۵ بوتون بو ایضاحاتدن سوکرا ، سلجوقیلرک
صوک دورلرنده یتیشن بو سرای شاعری حقتده
اولدقجه صریح بر فکر ایدینه بیلیرز : هجری یدنجی
عصرک صوک نصفنده یتیشه رک قونیه سرانیه انساب
ایدن « خواجه دهانی » ، معاصرلری آراسنده
قدرتیه تمیز و اشتهار ایتش ، حتی سلجوقی شهنامه سی
یازدیرمق موضوع بحث اولنجه ، حکمدار بو وظیفه بی
سائرلرینه ترجیحاً اوکا حواله ایله مشدی . معافیه
« خواجه دهانی » یالکز سلجوقی سرانیک سوکیلی
و منتخب لسانی اولان فارسی بی دکل ، او دوره ده
یاواش یاواش سرایلرده و تکیه لرده بیله اهمیت قازانغه
باشلایان « تورک دیلی » نیده قوللانوردی . آنزده کی
بر ایکی پارچه اثری ، اونی ، آناتولیده قلاسیق
تورک ادبیاتک ممثلی قورانلر آراسنده صایمغه بز
مجبور ایدر . لسانی ، معاصر صایه بیله جکمز
« کلمه ری » نیک لساندن هان هان فرقتسز وزمانه
کوره اولدقجه تمیز و مصفا درکه ، بو ، شاعرلرک
نظم ته فنیکنه لایقوله واقف اولدینی کویستره بیلیر .
یدنجی عصر سوکنده عروض وزنی و بو وزنک